

- 2:1 – The mitzvah of re-paying a loan
- 2:1 – Re-paying a loan that originated on Yom Tov
- 2:2 – Swearing [not] to re-pay a debt, and to uphold/violate a mitzvah

מצות פריעת בעל חוב

א. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף כב עמוד א

אמר רב נחמן: מרישא לא הוה מיזדקיקנא לנכסי יתמי, כיון דשמענא להא דרב הונא חברין משמיה דרב: יתמי דאכלי דלא דידהו ליזלו בתר שיבקייהו, מכאן ואילך מיזדקקנא. מעיקרא מאי טעמא לא? אמר רב פפא: פריעת בעל חוב מצוה, ויתמי [קטנים] לא בני מיעבד מצוה נינהו. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: אימר צריי אתפסיה. מאי בינייהו? איכא בינייהו בשחייב מודה; אי נמי, שמתוהו ומת בשמתיה.

ב. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף פו.:

א"ל רב כהנא לרב פפא, לדידך דאמרת: פריעת בעל חוב מצוה, אמר "לא ניחא לי דאייעביד מצוה", מאי? א"ל, תנינא: במה דברים אמורים [דלוקה ל"ט]? במצות לא תעשה, אבל במצות עשה, כגון שאומרין לו עשה סוכה ואינו עושה, לולב ואינו עושה, מכין אותו עד שתצא נפשו.

ג. רש"י מסכת כתובות דף פו עמוד א

פריעת בע"ח מצוה - מצוה עליו לפרוע חובו ולאמת דבריו דכתיב 'הין צדק' - שיהא הן שלך צדק ולאן שלך צדק.

ד. רש"י מסכת כתובות דף צא עמוד ב

מצוה על היתומים לפרוע חוב אביהן - משום כבוד אביהן אלא שאין לבית דין לכופן על כך דלאו מצות עשה מפורשת היא כסוכה וכלולב אלא מצוה בעלמא דרבנן.

ה. פתחי תשובה חושן משפט סימן צז:

ואיכא למידק, דלכאורה נראה דאינו אלא אסמכתא דפשטיה דקרא במדות הוא דכתיב, וכן נראה מדברי רש"י בפרק מי שהיה נשוי [כתובות צ"א ע"ב ד"ה מצוה] בעובדא דקטינא דארעא דיתמי [שגבו מן היתומים בחוב אביהם]. ושמא התם שאני דאיירי ביתמי שאינו אלא מפני כבוד אביהם, אבל הלוח גופיה מצוה דאורייתא הוי

הלוואה בשבת ויו"ט

ו. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שז:יא

השואל דבר מחבירו לא יאמר לו: הלווני, דמשמע לזמן מרובה ואיכא למיחש שמא יכתוב; אלא יאמר לו: השאלני; ובלשון לע"ז שאין חילוק בין הלווני להשאלני, צריך שיאמר: תן לי

ז. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום טוב סימן תקכה

הלוואת יום טוב נתנה ליתבע בדין

ח. משנה ברורה סימן תקכה ס"ק ב

ניתנה ליתבע וכו' - ר"ל שנוזקקים לו בב"ד אחר היו"ט אם מסרב לפרוע (והרבותא הוא משום דאיכא מ"ד בגמרא דס"ל דבדין אינו יכול לתבוע אלא בינו לבינו עצמו דאם יהיה ניתן ליתבע אתי למכתב קמ"ל דלא קי"ל הכי אלא כאידך מ"ד דאם לא יכול לתבוע לא יתן לו מתחלה וימנע עי"ז משמחת יום טוב):

נשבע לפרוע או שלא לפרוע, ושבועה לקיים ולבטל את המצוה

ט. תלמוד בבלי מסכת שבועות דף כז עמוד א

ת"ר: יכול נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל יהא חייב? ת"ל: להרע או להיטיב, מה הטבה רשות, אף הרעה רשות [כלו' אין זו שבועה לחייב עליה אלא אם כן המעשה והאי-מעשה היו רשות לו קודם שבועתו]. אוציא נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל שהוא פטור; יכול נשבע לקיים את המצוה ולא קיים שיהא חייב? ת"ל: להרע או להיטיב, מה הרעה רשות, אף הטבה רשות. אוציא נשבע לקיים את המצוה ולא קיים שהוא פטור

י. קצות החושן סימן עג:ה

אמנם נראה דברי חזוה התנופה נכונים, דודאי חייל שבועה בקיום המצוה ודוקא לבטל המצוה אינו חל אבל חל בקיומו... וכ"כ בעל המאור בסוף פרק שבועות שתיים (שבועות יב, ב בדפי הרי"ף) וז"ל, והנשבע לקיים מצות עשה השבועה והגדר חלין עליו למלקות אבל לא לקרבן לפי שאינה בלאו והן ע"ש. ואף על גב דהרמב"ן שם (יג, ב בדפי הרי"ף) חולק וסבירא ליה דאינו חל לא לקרבן ולא למלקות, הנה מדברי הר"ן משמע דסבירא ליה כדעת בעל המאור, ע"ש בנדרים פ"ק דף ח' (ע"א ד"ה והלא) גבי נשבעין לקיים המצוה ע"ש שכתב נהי דמיעטה מקרבן מלהרע או להיטיב (ויקרא ה, ד. שבועות כז, א), ממלקות לא מיעטה... דאי ליכא שום איסור שבועה לקיים המצוה איך אמר דוד (תהלים קיט, קו) נשבעתי ואקיימה ומזה אמרו בש"ס (נדרים שם) דנשבעים לקיים המצוה כדי לזרוזי נפשיה...